

[Arne Larsen.]

deres virketrang, vil urimeligt lave underbud eller illoyale bud være aldeles uden betydning. Fordelen ved igennem en licitationsordning at hindre sådanne buds antagelse vil derfor ikke stå i noget rimeligt forhold til ulempen ved gennem konkurrencebegrænsning at gribe ind i den frie prisdannelse. Jeg tror altså i høj grad, at fri konkurrence på licitationsområdet vil være af den allerstørste betydning.

Jeg er af den opfattelse, at forholdene, som de er i dag, i allerhøjeste grad virker prisfordyrende. Ordet „mestergis“ har jo en odøs klang, men ikke desto mindre er jeg af den opfattelse, at der går meget af den slags utiltalende ting i svang inden for bygge- og anlægsvirksomheden. Jeg tror, at det er endog meget galt. Den fremgangsmåde, at tilbudsgiverne før en licitation mødes og aftaler, at tilbud under gennemsnittet simpelt hen skal bortfalde, og at tilbud, der ligger på gennemsnittet derefter skal reguleres op over gennemsnittet, er vistnok almindelig, og ligeledes at den, der ligger nærmest gennemsnittet, derefter skal have arbejdet, men måske så samtidig for at modtage dette arbejde skal give noget i form af en eller anden ydelse til dem, der ikke får arbejdet.

Det er klart, at sådanne fremgangsmåder i højeste grad virker fordyrende på byggeforetagender, og er det boliger, det drejer sig om, så ved vi jo, at det er lejerne, som kommer til at betale gildet. Der er faktisk entreprenører her i landet, som lever af at afgive for lave eller for høje tilbud og derved opnår provisioner, som bygherrerne intetanende kommer til at betale. Fra sagkyndig side er det anslået, at byggeriet fordyres med ca. 200 mill. kr. om året ved konkurrencebegrænsninger under den nugældende licitationsordning. Det er nok lidt for lavt sat. Fra tidligere debatter her i det høje ting har jeg bemærket f. eks., at en entreprenør i Jylland havde tilbudt at udføre et hvilket som helst byggearbejde til en pris, der lå 10 pct. under de af bolig-

ministeriet efter afholdte licitationer godkendte opførelsessummer, og entreprenøren tilbød endda at gøre det uden at have set noget nærmere til projekterne. Dette siger mig i alt fald så meget, at der er en hel del om snakken, og at det er almindelig praksis, at håndværksmestre efter en forsvarlig og holdbar kalkulation forhøjer slutsummen med mindst 10 pct.

Investeringerne i bygge- og anlægsarbejder er vel i dag oppe på omkring 4 milliarder kr. om året, så der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, hvor meget samfundet egentlig kunne spare årligt, såfremt konkurrencen virkelig kunne slå igennem. Nu skal man naturligvis ikke skære alle entreprenører og håndværksmestre over én kam, og det kunne aldrig falde mig ind; det er det hidtil gældende system, som har legaliseret hele prisdannelsen på denne fordyrende måde. Hele systemet med forhåndsregulering og udskydelse af for lave tilbud er årsag til hele denne misere, og vi havde derfor helst set et lovforslag, som helt udelukkede disse begreber.

Nu kan der naturligvis vitterligt blive fremsat tilbud, som er for lave, altså tilbud med vitterligt konstaterede regnefejl, eller illoyale tilbud, men alle er jo enige i, at sådanne tilbud bør kunne afvises, og jeg kan da ikke tænke mig, at det er almindeligt, at tilbuddene er behæftet med sådanne regnefejl, at ingen bygherre vil være interesseret i at få dem. Det er sikkert heller ikke almindeligt, at man glemmer betydelige poster i tilbuddene; håndværksmestrene er vel ikke så dårlige til at regne deres tilbud ud. Jeg tror, det hører til sjældenhederne og derfor ikke berettiger til at opretholde hele systemet med forhåndsregulering og udskydelse af for lave tilbud.

Vi har i de allersidste dage fået et meget forstemmende indtryk af, hvorledes licitationsordningen praktiseres. For cirka et halvt år siden fik fælleslicitationskontoret, der varetager interesserne i licitationssager for så at sige alle organiserede mestre inden for blikkenslager-, sanitets-, rør, varme- og